

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo XXIV. Die Martis post quartam Dominicam. Docetur peccatorem non debere judicari secundum formam externam, cum nunquam in illo vultus cordi respondere possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52496)

SERMO VIGESIMUS QUARTUS.

DIE MARTIS POST QUARTAM DOMINICAM.

*Nolite judicare secundum faciem, sed justum judicium
judicate. Joan. 7.*

I. **A**milare aucupi-
bus stratagema est,
ut, cum aviculam
rariorem capiunt,
caveæ includant,
solenter ei dem
pro videant, ut ibi contentissima vi-
vat, alimentis abundet, puro su-
dore aëre gaudeat, exultet, & tri-
pudiet, nec minus in carcere suaviter
cantillet, quam libera solebat. Sed
qua de causa id faciunt? an non enim
avicularum vitæ insidiantur aucupes,
an non illas, sclopis, omnique armo-
rum genere insectantur, occidunt, &
maximo numero jugulent? unde er-
go huic soli tantum amoris exhibent?
Nolite hoc mirari, Auditores? non
est hic amor, sed dolus aucupum:
id unum intendunt, ut plures alias al-
liciat, & in eosdem, quos ipsa in-
ducit, laqueos trahat, dum ceteræ vi-
dent, sociam in cavea suo indulgere
genio, & delicijs affluere, & sic ple-
rumque accidit, ut, dum ex innume-
ris aviculis una à cæde servatur, in-
numeræ aliæ ad lanienam destinen-
tur. Simili artificio dæmon cum
peccatoribus utitur, cujus unicum stu-

dium in eo versatur, ut illis persua-
deat, benignè se laetæque in obse-
quio suo habendos, seque rerum ac
voluptatum omnium copiâ abunda-
turos; unde mirum non est, si non-
nullis, quos magis sibi devotos & de-
vinctos habent, pessimus ille vete-
rator fortunam prosperam, honori-
ficos applausus, & popularis auræ glo-
riolam procuret, quâ olim Pharisei
gaudebant. Sed hic vel maxime lo-
cum habet Christi doctrina, *nolite
judicare secundum faciem, sed ju-
stum judicium judicate.* Nolite deci-
pi, nolite decipi, Christiani, si peccato-
res serenam latamque frontem ex-
porrigant, & nescio quam felicitate
ostendent; fallax est hæc species,
& merè *secundum faciem*: sique un-
quam aliàs, hic maxime verum est,
*frons, oculi, vultus persape men-
tiuntur.* An enim creditis, Phariseos,
quos adeo graphicè D. Joannes de-
pingit, eos fuisse intus, quales foris
apparebant? foris videri poterant ani-
mosi, felices, ac sorte suâ conten-
tissimi; intus invidiâ, & rabie tabe-
scebant. Cur ergo fidem incautam
facilem dæmoni datis, qui lætos vo-
bis

bis faustosque dies promittit, si ejus vos obsequio mancipabitis? ô falsitatem! ô dolum! spernite hæc sibila, ridete illicia, vestram in perniciem & interitum intenta: ego interea, ut has vobis fraudes clarius detegam, hodie vobis demonstrabo, quod, licet aliud frænum non esset, nos à flagitiis continendi, sufficere debeat infelix & miserimus status, in quo peccatoris animus versatur: aures benignas admove, & videbitis.

II. Nemo ignorat, graves esse dolores, quos in partu puerperæ experiuntur; ubi tamen pepererint, & matres se vident, & prolis quidem masculæ, tanto solatio affluunt, ut omnium ærumnarum, quas in partu exantlarunt, obliviscantur: *jam non meminit pressura propter gaudium.* Nollem judicetis, parem esse sortem animæ peccatum parturientis, sed omnino contrariam; tamen enim, si partus hora advenerit, aliquæ voluptatis sensum experiatur, tam grave tamen animi tormentum, tristitia ac dolor eam postea obruit, ut omnem solatii, quod præcessit, memoriam absorbeat: *jam non meminit gaudii propter pressuram.* Non mea, sed D. Chrysostomi est hæc cogitatio, cui totam, quam habeo, sacram eloquentiam debeo, & cui præ reliquis SS. Patribus me totum debere profiteor; audite, quid dicat: *mulieribus ante partum labor est ingens, post partum verò relaxatio; verum hic non item, sed dum parturimus corruptos affectus, delectamur, gaudemusque, ceterum ubi fuerimus enixi malum illum pue-*

rum peccatum, tum conspectu seditate partus, discruciamur gravius, quam mulieres parturientes. Neq; in ulla facile alia veritate asserenda adeo consentiunt scriptores, quâ Christiani, quâ Echnici, sacri juxta ac profani, quàm dum docent, non invenire in mundo tormentum acerbius, reâ malèque affectâ conscientia.

III. Grande tormentum, non negaverim, exilium est; Ovidius tamen illud animo malè sibi conscio postposuit: grande malum cæcitas; huic tamen ream conscientiam Orestes prætulit: Plautus celebris ille Comicus non horruit dicere: *nihil est miserius, quàm animus hominis malè conscientius.* Apprimè noverat Cicero, furias illas, quæ suo in theatris aspectu spectatores terrere solent, sulphureis facibus & anguibus horridæ, non nisi fabulas esse & commenta, verissimas tamen impiorum furias esse culpas ac scelera: *hæ sunt impiis assidue, domesticæ furia;* quodque Cicero sapienter censuit significari horrificis nominibus, Alestus, Tisiphones & Megæra, id ipsum Poëtæ adumbrare voluerunt per vulturem præcordia Titii depascentem, & aquilas viscera Promethei lacerantem. Quid de Plutarcho, Seneca, & Platone dicam, moralis Philosophiæ Magistris? quorum si monumenta evolvantur, patebit conspicuè, maximam peccantium pœnam illos judicasse ipsum peccatum: *prima, & maxima peccantium est pena, peccasse.* Verum, ut ad Doctores, & sanctitatem propriâ, & populorum reverentiâ conspicuos ve-

Pro Sext.
Rosc.

Seneca.
Ep. 9.

Ex. 9. in 7.
psal. pa.
us.

Gen. 3.

Gen. 3.

Gen. 4.
29.

In Psal.
20. hom.
1.

niamus: quid Divus Gregorius Papa scripserit, auscultate: *inter multiplices, inquit, animæ tribulationes, & innumerabiles afflictionum molestias, nulla major est, quam conscientia delictorum.* Rursus: *nulla pena gravior est, malâ conscientia.* Isidorus: *nulla pena major malâ conscientia.* Bernardus: *quæ pena gravior, quam interioris vulnus conscientia?* Ita pariter Ambrosius testatur: sed quid alienas auctoritates emendicare necesse est, cum Divina suppetant oracula, quæ graphicè atrocem impii statum depingunt, nunc in Adamo vel auræ sibilum & umbram expavescente, nunc in Caino ad quemvis folii motum trepidante, nunc in Lamecho occultum homicidium sponte suâ confesso, cum tamen nemo illi diem diceret, nec in iudicium lite motâ traheret, nec ullam illius notitiam haberet. O miserum Davidem! qui fronte quondam intrepidâ coram Goliatho stetit, qui leones strangulavit, gulam ursi elisit; is, inquam, adulterio cum Bethsabee patrato, in eam animi vilitatem redactus est, ut vel unum militem Uriam timeret! Quid? exclamat Divus Chrysostomus, *nōne tu Imperator es?* nunquid exercitus ad nutus tuos habes paratos? nunquid hastas & enses intorques? *nōne gladii potestatem habes?* quid ergo times, tametsi illata Uriæ injuria innotescat? hi nimirum conscientia turbata, sollicitæ, & inquietæ inevitabiles effectus sunt: *videte fratres*, pergit sanctus, *& admiramini, quantum mali sit delictis obnoxium fieri,*

Rex militem timet, & formidat subditum. Sed quid dico? infinita sunt in sacris litteris exempla atrocis carnificinae, quam crimen in corde peccantis exercet; hoc Saulis furia, Achabi deliquia, Balthasaris tremor demonstrant, illeque impiorum anxietates, quas Jobus elegantissimè descripsit: *sonitus terroris in auribus illius semper, & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur.* Et o utinam mihi liceret, longius in hoc argumentum me effundere, enimverò hoc Jobi effatum omnium gentium testimonio & approbatione firmarem: Flacchum Ægypti Proconsulem, narrat Philo, cum ob delicta relegatus in Insulam esset, adeo diris conscientia furis fuisse agitato, ut, nemine persequente, nocte intempestâ è lecto exilierit, mox tremens & anxius in apertam campi planitiem fugerit, & defixis in cælum oculis clamârit: *lentio enimverò, Numen aliquod orbi dominari; mox singillatim scelera sua commemorans, heu, nimium quantum scio, clamabat, atroces me illorum penas daturum, scio, scio perbene, horum facinorum pena me manent, scio, scio.* Mox semimortuus in terram collapsus iactabat brachia, concutiebat genua, totoque corpore trepidabat, usque dum gelido sudore diffluens, omnium sensuum deliquium pateretur. Theseus Thraciæ Rex, & Papirius Senator Romanus, violentas sibi manus intulere, quia perferendis exulceratæ conscientia moribus impares fuerunt, quos illi adulterii, alteri verò commissi incestus memo-

Pausanias in Atticis, Plutarchus in Parallelis. memoria excitabat, ut Pausanias & Plutarchus testantur. De Tiberio Imperatore indubitatum est, nec Romanae urbis maiestatem, nec Capreae insulae delicias, nec silvarum umbras impedire potuisse, quin crebris singultibus, cordis impuri, omni solatio destituti angustias testaretur: *Tiberium non fortuna, non solitudines prosegebant*, ait Tacitus, *quin tormenta pectoris, suasque ipse penas fateretur.* Longum foret, horrenda somnia Theodorici, Constantii, Anastasii, & Domitiani commemorare: certè Imperator Pertinax, nunquam piscinas suas intueri poterat, quin videre in aquis sibi videretur umbram funestam, gestu feroci, vultuque truculento strictum sibi ensẽ intentantem, Nero & Caligula noctes insomnes lymphatis, & fanaticis similes per amplissimos Palatiorum ambitus vagati, solem rogabant, ut discussis celerius, tenebris ortum auroræ urgeret, Suetonio teste. De quodam Appollodoro recenset Plutarchus, eum quot noctibus somniasse, pellem sibi detrahi, ac bullienti ahenõ se immergi, atque à suamet conscientia, velut domestico tortore sibi exprobrari: *ego tibi horum causa sum; ego conscientia ita te torqueo.*

Ad Hebr. 12, 2. IV. Hujus ergo veritatis tantam habentes impositam, ut ait Apostolus, nubem testium, vestra pace in hunc modum placet ratiocinari: si aliud frænũ non foret, quod præcipitem in scelera animum retineat, an non sufficiat, scire, quod tantæ peccantibus ærumnæ, tantæque animi lanie-

na immineat? quæ non amentia, posse dormire suaviter, in lecto molli & floribus consperso, quo titulo D. Bernardus conscientiam innoxiam & innocentem compellat, *lectulus conspersus floribus bona conscientia est*, & tormenta equulei eligere? Eja, quid dicitis peccatores? quam excusationem tantæ fatuitatis prætenditis? an forsan lethargo laboratis illorum more, qui, Jobo teste, spinis & vepribus velut mollibus in plumis cubabant, & esse sub sentibus delicias compu-
Job. 30. tabant? Respondebitis, nĩ fallor, aliis quidem gravia videri animi tormenta, quæ ex peccato nascuntur, sed vos contrarium experiri, vos nihilominus cũ gustu prandere, tranquillè dormire, hilariter conversari; nec homicidia, nec adulteria, nec incæstus unquam vos ita terruisse, ut mortem vobis optaretis, eorum exemplo, qui panico & muliebri metu perculsi mortem sibi ipsis intulere. Sed heu mihi, si vester hic sensus & serium responsum est, nã ego plurimũ deceptus sum; credideram enim, eos me hodie alloqui, qui firmâ fide tenerent, esse DEUM, infernum & Paradisum, atque unius noxæ lethalis reum esse, idem esse, ac odio haberi à DEO, reum esse inferni, ac Paradisi extorrem. Hæc autem si creditis, an non omnis culpa gemitus vobis & ululatus exprimat ciborum nauseam moveat, quietem turbet, & omnem humanæ conversationis amœnitatem velut infuso absynthio inficiat? hæc nimium deploranda est animi vestri durities & insensibilitas, quam sacra Oracula in-

felici

Gen. 45.
24. felici illi Esau attribuunt, cum accep-
 to lentis edulio, comedit, & bibit,
 & abiit; parvipendens, quod pri-
 mogenita vendidisset. Parvi pen-
 dens! ô cæcos & amentes! an non hoc
 ipsum vobis suspiria & lacrimas extor-
 queat, dum eò vos pertigisse videris,
 ut ne sentiat quidem mali vestri gra-
 vitatem? vulnera, quæ non dolent,
 ut D. Augustinus ait, vel maximè fata-
 lia ac pestilentia sunt; febres, quæ
 sui sensum adimunt, sunt maximè ma-
 lignæ; hæc est malacia omni tempesta-
 te periculiosior, quam omni studio fu-
 giendam clamat Hieronymus: *expe-*
Epist. ad *dite rudentes, vela suspendite,*
Helio- *tranquillitas ista tempestas est? Ve-*
dorum. *rùm, pace vestrâ dixerim, ego non*

Job. 4. 5. *quis enim, ut Jobus ait, quis restitit*
ei, & pacem habuit? Sed demus vos
 eam experiri; certè brevissimam illam
 fore, certò credite: tamdiu forsitan du-
 rabit, quamdiu juvenus viget, robu-
 stæ etiamnum sunt vires, & mortis vi-
 cinæ suspicio vos nondum terret: cur
 autem severitatem Divini Judicii, &
 imminetia vobis supplicia non atten-
 ditis? Cùm fatalis paulatim ho-
 ra imminebit; ô quæ tunc erit dif-
 ferentia? tum enim verò non pun-
 gentissimos solum animi remorsus,
 modò aut sopitos, aut repressos fen-
 tietis, sed suis veluti solutas catenis
 furias experiemini, non secus ac ti-
 grides, si ferrum & vincula, quibus
 tenebantur, evadunt, multò truculen-

tiùs sæviunt, quàm cum libertate suâ
 gaudent.

V. Quid non sacrilegum ac ne-
 fandum Antiochus ille, cognomento
 Illustris, perpetravit? ut Machabæo-
 rum narrat historia. Potentissimo
 exercitu Hierosolymam ingressus, re-
 ctà ad templum convolvit, & quid-
 quid sibi sacrosanctum erat temerario
 furto abstulit; nec altari aureo, nec
 candelabris eodem metallo fuis, nec
 reliquæ pretiosissimæ suppellectili pe-
 percit: inde immani strage civium fa-
 ctâ, spoliatis domibus, expilato ara-
 rio publico, thesauros absconditos
 depeculatus, cùm urbis muros au-
 ferre non posset, flammis illos in pa-
 bulum reliquit, & superstitem popu-
 lum à cultu DEI abstraxit, atroci-
 bus interdictis post hac circumcidi ve-
 tuit, immundis victimis Dei sacrificia
 contaminavit, festa legitima insanis ri-
 tibus violavit, super ipsam sanctuarii
 aram Idolum abominandum erexit,
 cui certo tempore proprios immolari
 filios & oppressas virgines præcepit;
 tandem ad omnem veri DEI memo-
 riam abolendam, sacros Codices ex-
 ussit, novamque legem intolerabili
 audaciâ condidit, legem in monte Si-
 nai datam abolevit, abrogavit, exau-
 thoravit. Et tamen legimus, hanc
 gravissimorum scelerum colluviem
 septem integris, quibus supervixit, an-
 nis, nullam animo ejus inquietudi-
 nem, aut remorsum peperisse, sed læ-
 tum semper & gloriosum, fastique
 immenso tumentem, eò arrogantia
 pervenisse, ut, sicut scriptura loquitur,
existi-

1. Mach. 1.12. existimaret, se præsuperbia terram ad navigandum, pelagus verò ad iter habendum deducturum. Sed quamdiu hæc omnia? cum vitæ terminum attigit, num forsan excutere aut sopire potuit conscientia remorsus, quos tanto prius fastu suppressit? Id enim verò impossibile illi fuit; cum enim infirmus decumberet, ingens animi tristitia eum oppressit, summamque circa se purpuratorum solitudinem conspicatus, in hæc suspiria planctusque prorupit: *nunc reminiscor*, inquit; sed cuius reminisceris, Rex potentissime, ac fortitudinis tuæ, ac rerum gestarum gloria? minimè; *Nunc reminiscor malorum, quæ feci in Jerusalem*. Sed importunum & molestum est, ô Rex tam tristitia ab infirmo cogitari: quin lætiora cogitas, & amariorem objectis animum levas: victoriarum potius, & palmarum recordare, quas triumphali manu messuisti; Egyptum cogita tibi tributariam, Palestinam tuæ potestati mancipatam, Syriam domitam & subjugatam: nonne tu es, qui eductis in aciem eodem tempore quaternis potentissimis exercitibus Asiam universam armorum, & armatorum horrore inundasti, & terrore nominis tui extremis Nili accolis leges posuisti? Tua est Babylon, urbs illa & magnitudine, & miraculorum gloria forsitan totius mundi maxima; tua est Antiochia, tua est Susa; tua sunt, tot populorum, quos debellasti, æraria; tua sunt tanta gentium spolia, atque trophæa, cur ergo horum memor non exultas, non gaudes? Heu mihi, non

R. P. Segneri Quadragesimale,

possum; *Reminiscor malorum*: cumque miser intoleranda facinora à se patrata singillatim enumeraret, violentias nimirum, crudelitates, injustitias, furta & rapinas, interna animi sui tormenta his verbis explicavit: *Recessit somnus ab oculis meis, & concidi, & corruui corde præ sollicitudine, & dixi in corde meo: in quantam tribulationem deveni? & in quos fluctus existitia, in qua nunc sum, qui jucundus eram, & dilectus in potestate mea?* Ecce omni in Deum fide destitutus & perfidus homo, Rex insolentissime superbus, omnisque rationis contemptor, cum morti vicinus accederet, conscientia stimulos, & Syndere seos latratum dissimulare non potuit; quid ergo accidet Christianis? quid Orthodoxis, quales nos sumus? Heu non tantum sacrilegia à nobis perpetrata, verum & levissimæ fraudes, & quodvis vel exiguum delictum, formidanda nobis specie occurret, & gelidum nobis sudorem exprimet. Si quis æquor aspiciat, dum leni malaciâ quiescit, tam limpidum illud, tam transparens & purum judicat, ut nullam in sinu suo immunditiem fovere crederet: verum præstolamini tantisper, dum tempestate coortâ conturbetur, Superi læces eruat? quas sordes? quam cloacam, cum algâ putridâ fluctibus innatante turpitudinem suam evomit? Ita omnino peccatoribus in morte continget, ut testatur Job: *Anima eorum in tempestate moritur*; tunc enim verò ad summam usque cordis superficiem alga prius profundè de-

Qu

dè de-

melech, & domus tua universa; Eja aggedum, moriantur actutū omnes moriantur! Eja milites! stricto ferro insilite, sacerdotes trucidate; *convertimini, & interficite Sacerdotes Domini.* Quis crederet? nec unus quidem militum, viris sacrosanctis ausus est manū admove. Conversus ergo Saul ad servum Doëgum nomine, ipsissimum delatorem ac indicem, solum illum regio iussu substituit, qui crudele mandatum omnium sacerdotum strage exequeretur; nec multis imperiis opus erat facrilego, quin gloriæ sibi ducens, delationem suam tam felici successu coronari, etiam carnificem agere non detrectavit: atque adeo Saul ad pedes suos octoginta Sacerdotes impiè trucidatos collabi vidit. Ecce facti seriem, jam ad propositum redeamus: cum ad mortis confinia accederet, videre sibi videbatur Saul, ut Abulensis ait, infelices illos, sacerdotali habitu indutos, vulneribus lividos, & sanguine conspersos, qui crudelem sibi tyrannidem exprobrarent, atque animam jamjam abiturientem violenter retinerent, ut graviore doloris sensu moreretur, & sentiret se mori: *Videbatur sibi Saul propinquus morti videre Sacerdotes Domini accusantes eum in iudicio coram Domino.* Id ipsum, quod Sauli infelici accidit, Auditores, cunctis peccatoribus evenit: O quæ nova animis illorum scena aperietur, cum in ferali agone derelicti jacebunt! Horrenda aliquibus species sese objicient fraudati mercede mercenarii, & pauperes in extrema necessitate deserti; aliis obversabuntur juvenes, eorum consiliis

flagitiosè seducti; aliis virgines ignominiosè violatæ, innocentes calumniis oppressi, religiosi contemptui ac ludibrio habiti, vos judicate, an non cum Saule exclamaturi sint: *tenent me angustia!* clamabunt enim verò, quis dubitet? audite Chrysostomum: *Cum enim, inquit, semper nos sti-D. Laz. mulet peccatorum conscientia, tunc conc. 2. verò maxime illa horat, cum hinc sumus abducendi: tunc enim sive quis rapuit, sive fraudavit, sive contumeliâ affecit, universus illic peccatorum cumulus renovatur, oculisq; exhibetur, mentemque stimulat.* Addit, evenire illis, quod reis capitalibus in carcere & vinculis usuvenit: semper quidem illi anxietate, & sollicitudine exæstuant, sed illa potissimum nocte, quæ rigidum examen antecedit, cum enim die alterâ se nôrunt iudicis sistendos, ac quæstioni & equuleo subjiendos, nec ad breve temporis momentum quietem palpebris indulgere possunt, nilque aliud vident, aut cogitant, quàm tribunal, tortores, carnifices, funes, catastas, equuleos. Id ipsum, teste Chrysostomo, in casu nostro usuvenit: *Quemadmodum ii, qui tenentur in carcere, semper quidem dejecti sunt, ac mærentes, maxime tamen, sub illum diem, quo sunt educendi, & ad ipsas pertrahendi iudicis fores; sic & anima.* Testantur id horrendæ illæ visiones, quæ Christianos in extremo mortis articulo constitutos terruisse leguntur: Cluniacensis refert, aliquem videre sibi visum duos leones, aperto & hianti

rictu in se insilentes; alius fuit, qui ab immani urso sub mensa jacente dilaniandum se credidit; alius, qui à lupo, spondam lectuli circumeunte, in prædam se expectari censuit; alius demum, qui torrentem flammeum cubiculo suo illabi, illudque totum inundare arbitratus est. Novi quidem, hæc terriculamenta probis etiam non raro ad terrorem à dæmone objici, aut esse morborum effectus ac symptomata, quæ vi connaturali facultatem imaginatricem conturbant: verum plerumque sunt perturbata ex delictorum memoriâ mentis effectus; credunt enim tunc miseri, creaturas omnes, velut divinæ justitiæ ministras, ad vindicandas Conditoris sui injurias adversus se armari. Quid ergo prodest, illa animi monstra, velut catenæ alligata, aliquamdiu compescuisse, si in agone cum summa ferocia erumpant, & veluti diuturna fame irritata, facto impetu in nos insiliant? faciant peccatores, quod lubet; indulgeant genio, hilaria vivant, & inquietos animi fluctus dissimulent, serius aut citius, in vita vel in morte mentem mutabunt. Igitur si tam sollicitè & studiosè ab illis voluptatibus nobis temperamus, quæ morbos generare solent, ut sunt paralyfis, convulsiones, scabies, maligna, febres, & podagra; cur non & à peccatis abstinemus, ne illa animi tormenta subeamus, quæ omnium & Christianorum, & gentilium judicio sunt omnium gravissima?

VI. Cum prudentissima Abigail offensa à marito suo Nabale Davidis

furorem mitigare vellet, preces, excusationes, & variarum rationum momenta admovit: sed quodnam omnium efficacissimum fuisse arbitramini? Audite, quid dixerit: *cum fecerit Dominus tibi Domino meo omnia, quæ locutus est bona de te, non erit tibi hoc in singultum Domino meo, quod ipse te ultus fueris.* Video enim verò, dicebat illa maritum meum omnis supplicii reum esse; tu verò, si pro tua clementia & humanitate veniam ei donaveris, nullam quondam tristitiæ causam coram Deo habebis, quod vindictæ desiderio in mansuetudinem peccaveris: *non erit Tibi hoc in singultum.* Id ipsum vobis ingemino, Auditores, cum tam benignas mihi aures præbeatis; si vestrum aliquis vindictæ avidus est, si insidias struere incautus cujusdam pudicitie machinatur, si turpe lucrum affectat, si Deum parat offendere, contine te, contine te, inquam, Christiane! nec à pravis desideriis usque adeo te excacari patere, ut omnem futurorum memoriam deponas: *respiice finem*; omnis enim, quam è flagitio captas, voluptas, citissime evanesceat: *velut seminium avolans non invenietur*, dicam cum Jobo; sed qui singultus, remorsus, & angustia succedent? quod si verò DEI amore à peccato abstineas, quâ pace animi perfunderis? veniet, veniet, ultimam illa hora, *Dies finitionis*, ut eam Ecclesiasticus appellat, cum finitis voluptatibus, lucris, gloriâ, coram divino conspectu nudus apparebis; ô quantum ibi solatii hauries, si meis consiliis obsecundaveris? *non erit tibi*

in singultum, quòd opes & rem familiarem profanis usibus dilapidâris; *non erit tibi in singultum*, quòd familiae incrementum injustis mediis quæsieris; *non erit tibi in singultum*, quòd ingenium ceterasque naturæ dotes malè collocâris; *non erit tibi in singultum*, quòd potentiâ tuâ ad scelestâ factâ abusus sis; *non erit tibi in singultum*, quòd valetudinem obscenis voluptatibus attriveris; *non erit tibi in singultum*, quòd ætatem & annos, ad salutis negotium curandum concessos, non dicam inutiliter, sed impiè consumpseris. Tum enim vero sermonis hujus recordaberis, ac Deo grates habebis imortales, quòd casu etiam fortuito aures illi præbueris, manibus in cælum sublatis gemes, plangesque, ac Deo millies benedices, qui te furore tã infano abripi non permisit, ut ad illum offendendum prolabereris. Heu, qua angustia, dices, cor meum affligeretur, dum nimium quantum in præsentiarum agnosco, O Deus! quid sit injuriæ summæ majestati intulisse? Tu Deus meus, tu fuisti solus, qui manu mihi adjutricem porrexisti, *posuisti super me manum tuam*; O favorem! ô gratiam! & quando tandem grato eam animo condignè remunerabor? sic, certè loquemini; & utinam eundem in modum universi vobiscum! scio tamen perbene, non omnes, ut David fecit, Abigaëlis consilio parituros, cum falsò existiment, se mendaci illâ, quâ modò gaudent, tranquillitate semper fruituros: relinquamus eos in durezza cordis sui; tandem enim, cum vos in ultimo illo rerum

articulo exultabitis, eorû societati aggregati; de quibus scriptum est: *non tanget illos tormentum mortis*; id unum ipsis reliquum erit, ut amarum singultiant, & frustra ingemiscant.

PARS ALTERA.

VII. **N**ON me later, quid ex eo, quod hætenus præcipuè ad calcem Orationis differui, peccatores subtiliter & ingeniosè, ut ipsi putant, illaturi sint: illum nimirum remorsum, quem in mortis articulo experientur, tranquillitatem non tantum non turbare, sed plurimum augere: hinc enim eveniet, ut ex vehementiâ remorsus majorem antea vitæ horrorem concipiant, & sic facilius ac certius salventur. Verum, mihi credite, ingens & periculosa est hæc deceptio: an enim graviores conscientia stimuli cogitari possunt, quàm quos antea memorati Reges Saul & Antiochus experti sunt? num tamen idcirco eorum aliquis conversus est? Minime sanè; sed uterque, ex communi SS. Patrum sensu damnatus est. Sed nunquid fœda scelerum suorum species, vivis depicta coloribus, eorum menti objecta est? nunquid gravissimum inde dolorem, & animi tormentum sentire? omnino, atque ita quidem, ut in desperationem, adducti sint; tantum enim, tamque grande malum eis videbatur peccatum, ut illius veniam se consequi posse desperaverint. Quid ergo mihi porro objicitis? creditisne etiamnum, extremos conscientia stimulos faciliorem vobis salutis semitam facturos? nequaquam, sed faciliorem duntaxat desperationem.

nem. Nolite etiam consuetam vobis in DEI bonitate fiduciam, aut rectius loquendo, temerariam præsumptionem jactare, quâ idemtidem ingeminatis, infinitam esse DEI misericordiam, vósque eidem adeo confidere, ut illi velut maternis brachiis tutò indormire, ac consopiri possitis: ne, inquam, hanc mihi fiduciam jactate; illa enim ipsissima faciet, ut in mortis articulo de Divina bonitate penitus desperetis. Neque hoc insolitum vobis, aut à veritate alienum videatur; qui eam studiis, navigationi, musicæ, equestri exercitationi, picturæ, aut armis tractandis assuescunt, ipso usu longoque exercitio habitum sibi & facilitatem comparant, in nostro autem proposito contrarium contingit; quicumque eam Divinæ, dum vixit, Clementiæ temere innititur, in mortis periculo eidem gravissimè diffidit. Non cupio, ut mihi credatis, sed D. Xaverio; an enim hanc viro tanto; & Apostolo quidem negabitis, qui ingenti animarum zelo utrumque mundi Hemisphærium complexus, vitam totam in peccatorum omnis generis, sexus, ætatis, conditionis, ordinis, & nationis conversione impendit? Hic, cum ex Indiis ad socios Romæ degentes litteras daret, disertè affirmat, se longâ, qua moribundis adstitit, experientiâ didicisse, neminem in morte difficilius adduci, ut suam in divina bonitate fiduciam collocet, quàm qui, dum viverent, de eidem noxiè præsumebant: *visitabam*, inquit, *agros, & morientes confirmabam, ut a quo fidentique animo è vita disce-*

derent, quod quidem longè difficillimum est iis, qui divinis legibus minime paruerunt, quippe (mentem lib. 1. cap. 1. advertite ad id, quod subjungit) *quippe hoc minore divina clementiæ spe, ac fiduciâ moriuntur quò majore ante audaciâ in sceleribus, & flagitiis volutabantur.* An quidquam explicatius in rem nostram dici potest? nequicquam ergo, sumòque vestro damno grandè illam fiduciam, quam nunc experimini, morituri vobis promittitis; tunc enim tanto minorem habebitis, quanto majorem in præsentiarum jactatis. Si rationem poscitis, hem illâ in promptu! Ideo modò de divina misericordia adeo præsumitis, quia culparum gravitatem non satis æstimatis, sed velut puerorum crepundia per risum & jocum contemnitis; in morte verò rei hujus momentum, peccati foeditas, & illatæ Deo injuriæ gravitas palam apparebit: quid mirum ergo, si veniam, quæ vobis modò tam facili apparet, vos obtenturos desperetis? *Circumdederunt me dolores mortis*, Pl. 117. verba sunt Davidis peccatorem moribundum representantis, *circumdederunt me dolores mortis*; & quid inde? *torrentes iniquitatis conturbaverunt me.* Intellexistis? Edicite modò, quanti nunc peccatum faciatis; nunquid instar calicis aquæ frigidæ? *bibi*, Job. 15. 11. *mus quasi aquam iniquitatem.* An talis etiam moriturus apparebit? id negat David, & pernegat: tunc enim torrentis instar impetuosus sementi infundet, qui confusâ strage omnia miscet, & violento imperu incautos viatores abripit.

VIII. Dæmones ipsi omni arte & industriâ collaborabunt, ut scelerum vestrorum magnitudinem summè amplificent, quæ modò levissima esse mentiuntur. Verùm quod dico, Dæmones? Christus, Christus ipse vestram vobis ingratitude, Sanguini suo tam injuriosam, exprobrabit: quâ ergo in eo fiduciam collocabitis, quent probè scitis, rationem exactissimam petiurum, non dicam de detractio- nibus, maledicentiis, blasphemis, & injuriis, *sed de omni verbo otioso*. Ille tunc vobis in Cruce nudus, vulneratus, lividus & perfusus sanguine apparebit, stipatus utrinque angelis, torro- rem ac formidinem spirantibus, qui manu volumen ingens flagitiorum ve- strorum tenebunt, claraq; voce vobis exprobrabant horrendis verbis Regii Plakitis: *hac fecisti, & tacui*. Tu enim vero à tenera ætate, & primis un- guiculis, non tam nôsse me, quàm of- fendere capisti; didicisti nomen me- um, ut blasphemares, & legem me- am, ut conculcares; *& tacui*. In- fami pessimorum hominum confor- tio te adjunxisti, quibuscum in omni- um scelerum sentinâ te volutasti, eorum doctrinam, sensum, exempla & mores induisti; *& tacui*. Tem- pla & Basilicas fugisti; conventicula, & malorum cætus frequentasti; Sacra Lyturgiâ ac divinis officiis neglectis, tabernas & simposita accessisti; spretis divinissimis Sacramentis ventri & cra- pulis litasti; sermones sacros nausæasti, propudiosa sensuum, & oculorum ir- ritamenta sectatus es: *hac fecisti, & tacui*. Postquam ætatem virilem atti-

gisti, nullo habito vel sexûs, vel gra- dûs, vel conditionis respectu, effrena- tis desideriis & affectibus tuis serviisti: *& tacui*; pessimis morum vitæq; ex- emplis filios educasti, divini timoris, & Christianæ disciplinæ, ac rerum sa- crarum expertes: *& tacui*. Ex amo- ribus lascivis præceptus fuisti in odia & vindictas, inimicis & æmulis, irre- conciliabilis, illos odio plusquàm Va- tiniano persecutus es; tradidisti eos in mortem, effuso eorum sanguine col- lutulatus: *& tacui*. In senio pecu- nias velut Idolum adorasti; has ini- quis injustisq; mediis corrasisti; fidem datam infregisti; justitiam contami- nasti: *& tacui*. Æs alienum non ex- punxisti, in aliorum damnum iniquis- simè egisti; in favorum alterius infa- mia patrare facinora non erubuisti; fe- stos dies non celebrasti, Oratoria & cætus sacros non frequentasti; sacra orationi non vacasti, conscientia & animæ curam non habuisti: *hac fecisti, & tacui*. Existimasti inique, quod ero tui similis, cùmque delicta tua ra- citè dissimularem, semper me taci- urum credidisti: jam verò *ut parturienti loquar*, cùmque Sanguinem me- um vilissimi instar luti tam protervè proculcaveris, ille ipse te modò dam- nabit, qui in tuam salutem effusus est. Hæc enim verò Christus loquetur, quodq; pluribus in mortis articulo fe- cisse scribitur immersâ forsan in la- tus manu pretiosissimum suum Cruo- rem in faciem vestram exeuniet & habe tibi, dicet, sanguinem istum, cedatque in perniciem tuam, qui vi- tam tibi asserre debuerat. Post- quam

quam Christus tuis se oculis subducet, formidanda demonum caterva in te insiliet, idque unum aget, ut infelicem tuam animam, obscæni corporis ergastulo solutam excipiant, & ad inferos secum deducant. Credisne ergo, te tantas inter angustias de Divina clementia bene speraturum? O stolidum & fatuum, qui id sibi promittere audet! videtis igitur, ut ad propositum redeam, ferales illos, quos in mortis articulo experiemur, conscientia stimulos minimè nobis profuturos, ut salutem faciliùs consequamur, sed ut in angustias majores redacti, vehementius affligamur, & in desperationis barathrum precipitemur.

IX. Hæc cum ita sint, & tempus etiamnum ac mora suppetat, quid porro faciendum superest? quàm paenitentia, paenitentia! iterum repeto, paenitentia! Hæc teste Gentium Apostolo, animo nostro perfe-

ctam quietem, plenamque tranquillitatem conciliabit, *ut tranquillam vitam agamus in omni pietate*; reliquæ omnes industriæ irritæ sunt & frustraneæ. Quid ergo porro juvat, nubis jocisque illiberabilibus, ludisque ac ludicris sese immergere? quid juvat, tantâ morum dissolutione, novis in dies animi relaxationibus, comædiis, simposiis, conviviis, & choreis vacare? certè quamdiu acutissima lethalis noxæ spina animo inhæret, omnia emplastra, & malagmata foris admota nec hilum proderunt; spina extrahenda est, intellexistis? spina extrahenda est; si infixæ diu relinquitur, interiora penetrabit, vobisque adeo tenaciter adhærebit, ut omni retrò sæculorum & ætatum æternitate, frustra inter acutissimos dolores gemere, furere & exclamare cogamini: *conversus sum*, absque fine & termino, *in arumna mea, dum configitur spina.*

SERMO VIGESIMUS QUINTUS.

DIE MERCURII POST QUARTAM DOMINICAM.

Responderunt parentes ejus, & dixerunt: scimus, quia hic est Filius noster, & quia cecus natus est; quomodo autem nunc videat, aut quis ejus aperuit oculos, nos nescimus. Joan. 9.